

Danmarks
Naturfredningsforening

Masnedøgade 20
2100 København Ø
Tlf.: 39 17 40 00
www.dn.dk

FRILUFTSRÅDET

Scandiagade 13
2450 København SV
Tlf.: 33 79 00 79
www.friluftsradet.dk

WWF

Verdensnaturfonden

Ryesgade 3F
2200 København N
Tlf.: 35 36 36 35
www.wwf.dk

Dansk Ornitologisk Forening

Vesterbrogade 140
1620 København V
Tlf.: 33 31 44 04
www.dof.dk

Naturens Grundlov

- sådan skal naturen beskyttes
- og sådan kan den benyttes

Danmarks
Naturfredningsforening

FRILUFTSRÅDET

WWF
Verdensnaturfonden

Dansk Ornitologisk Forening

Naturens Grundlov

Det er afgørende for menneskers velbefindende og sundhed, at vi er omgivet af en ren, varieret og spændende natur. Oplevelsesrig og inspirerende natur er kort fortalt et fundament for vores kultur og velfærd.

Men Danmarks natur har det desværre ikke nær så godt, som vi ønsker. Og den vil få det endnu værre, hvis ikke vi gør noget ved problemerne.

Derfor er der brug for en god, effektiv og let forståelig lov for at bringe naturen på fode igen. Loven skal sikre en natur, vi alle kan være stolte af og have glæde af i dagligdagen. Men den skal ikke blot sikre det, vi holder af. Loven skal også danne grundlag for at udvikle naturen, så vi og kommende generationer får endnu større glæde af naturen.

Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, WWF Verdensnaturfonden og Dansk Ornitologisk Forening præsenterer her sine anbefalinger til en ny naturbeskyttelseslov.

Foto: Michael Stoltze

Den frie adgang til offentlige naturområder værdsættes af hele befolkningen, f.eks. her på Hvidtjørnssletten i Dyrehaven.

Den danske befolkning har uvurderlig glæde af, at vi fører en god og effektiv miljø- og naturpolitik. Efter årtiers indsats er det lykkedes at få styr på nogle af de påtrængende miljøproblemer, og en del naturarealer er beskyttet ved lov eller fredning.

Imidlertid er det endnu ikke lykkedes at standse tilbagegangen for Danmarks natur¹. I 2001 slog Wilhelm-udvalget² fast, at den danske natur aldrig har haft det ringere end i dag. Nok er der enkelte arter og naturtyper, der har fået det bedre, men den generelle tendens er en fortsat tilbagegang for naturen. For mange næringsstoffer, manglende afgræsning, mindre plads til naturen og dens fri udfoldelse, mangel på store og sammenhængende naturområder og fortsat belastning af vandmiljøet er nogle af de væsentlige problemer, Wilhelm-udvalget fremhæver i sin afsluttende rapport.

Wilhelm-udvalget anbefaler som det allervigtigste, at der bliver taget godt hånd om den eksisterende natur. Det er jo her, naturens mangfoldighed findes, og det er herfra, at planter og dyr kan brede sig til nye naturområder.

En anden vigtig anbefaling fra udvalget er at etablere store, nationale naturområder og genoprette mere natur – især enge og overdrev – med henblik på at skabe en mere sammenhængende og rig natur. Det er nødvendigt at skabe

plads til, at naturen kan rumme robuste bestande af Danmarks oprindelige, vildtlevende planter og dyr.

Naturbeskyttelse er i stigende grad blevet et internationalt anliggende. Danmark har tilsluttet sig en række konventioner og to vigtige naturbeskyttelsesdirektiver: EF-habitatdirektivet og EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. Danmark skal overholde de internationale forpligtelser, og det må gøres ved at indarbejde pligterne i lovgivningen.

Vi må erkende, at den gældende naturbeskyttelseslov ikke er god nok. Den sikrer ikke den eksisterende natur ordentligt, den sikrer ikke naturgenopretning, og den sikrer ikke, at Danmark overholder sine internationale forpligtelser på naturområdet. Loven må laves om, så den beskytter naturen bedre og bliver mere enkel, let at forstå og fremadrettet.

Vi har en række anbefalinger til den kommende lov. Dem præsenterer vi her i det, vi har valgt at kalde »Naturens Grundlov«. De 16 punkter er ikke et bud på en lovtekst, men vores anbefaling til indholdet af den lov, som skal være grundlaget for, at Danmark bliver et dejligt land med smukke landskaber, et rigt plante- og dyreliv og en natur med plads til mennesker.

Vi håber, at vores anbefalinger bliver godt modtaget, og at vi får en god lov, der bliver værdsat af alle. For selv om loven er et vigtigt grundlag, er det den danske befolknings handlinger og følelser for naturen, der er afgørende for, at naturen ikke forarmes yderligere, men forandrer sig i den rigtige retning.

Sammendrag

- de 10 vigtigste forslag til ændringer af loven

1. Brede mere formål og mere enkle bestemmelser

Lovens formål skal udvides samtidig med, at bestemmelserne skal forenkles. Lovens primære formål er fortsat at beskytte³ og forbedre eksisterende naturområder samt at sikre befolkningen muligheder for naturoplevelser, men formålet præciseres og udvides til også at beskytte landskaber, forøge naturarealet samt etablere sammenhængende naturområder. Loven skal sikre, at Danmark lever op til forpligtelserne i EU's direktiver om naturbeskyttelse.

2. Skove og værdifulde landskaber skal beskyttes

Loven skal omfatte skove, alle vandløb samt værdifulde landskaber. Desuden skal beskyttelsen af fortidsminder styrkes, idet samtlige registrerede kulturhistoriske værdier fremover skal beskyttes – også hvor værdierne ligger gemt under jordoverfladen.

3. Naturområder over 1000 m² skal beskyttes. Der skal indføres et forbud mod gødsugning, sprøjtning og dræning af natur

Beskyttelsen af naturtyper (§ 3 i gældende lov) skal gøres mere omfattende, fleksibel og lettere at forstå. Områder vil ikke længere vokse sig ud af beskyttelsen, hvis de bliver til krat eller

skov, fordi krat og skov fremover skal være beskyttede naturtyper. Samtidig skal der være pligt til at fastsætte målsætninger for alle naturområder samt pligt til at pleje naturområder. Minimumsarealet for beskyttede naturområder fastholdes på 100 m² for søer og sænkes til 1000 m² for andre naturtyper. Der skal indføres et generelt forbud mod brug af gødning, pesticider og dræning i naturområder.

4. Forvaltningsplaner for truede planter og dyr

Der skal laves forvaltningsplaner for truede planter og dyr.

5. Levende hegn og vedvarende græsmarker skal beskyttes

Levende hegn og vedvarende græsmarker skal tilføjes som et nyt element i beskyttelsen på linie med jord- og stendiger.

6. Ny beskyttelseslinie

Der skal indføres en beskyttelseslinie omkring kvælstoffølsom natur.

7. Beskyttede havområder

Der skal etableres »havbeskyttelsesområder« uden fiskeri og forstyrrelser.

8. Byernes natur skal kunne beskyttes og fredes

Loven skal medvirke til at opretholde og skabe grundlag for byens natur, parker og grønne områder, der konstant er under pres og i fare for at blive fjernet eller minimeret.

9. Styr på penge til fredning

Stat, amter og kommuner skal fortsat betale erstatning for gennemførelse af fredninger ud fra en vægtning af fredningens lokale, regionale og nationale betydning. Men som noget nyt skal midler til fredningserstatning afsættes årligt på en selvstændig konto på finansloven, så man undgår, at erstatningerne ubelejlighelst belaster generelle driftsbudgetter.

10. Pligt til pleje og planer med konkrete mål for naturen

Der skal indføres en generel plejepligt for myndighederne, så det sikres, at beskyttede naturområder bliver opretholdt eller udvikler sig hen mod den ønskede tilstand. Der skal indføres lovkrav om, at myndighederne skal udarbejde naturplaner med konkrete mål for kvaliteten af alle eksisterende, beskyttede naturområder samt udarbejde tilsvarende planer og mål for naturgenopretning.

Foto: Ole Malling

Loven skal sikre store og sammenhængende naturområder i Danmark samt et grundlag for at etablere de første nationalparker. Møns Klint og omgivelser er en oplagt kandidat.

1. Formål

Loven skal være grundlaget for beskyttelse og bæredygtig benyttelse af naturen, så naturværdierne bliver bevaret og forbedret.

Loven skal særligt tilsigte:

- > at beskytte og udvikle smukke landskaber, økosystemer og betydningsfulde geologiske områder.
- > at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for naturligt hjemmehørende arter af vildtlevende planter og dyr samt beskytte deres levesteder.
- > at skabe store sammenhængende naturområder og give naturen gode muligheder for at udfolde sig frit.
- > at fremme skovrejsning med natur- eller friluftsmål.
- > at forøge naturarealet.
- > at sikre og udvide befolkningens adgang til hensynsfuld færden og ophold i naturen og forbedre mulighederne for friluftslivet.

Loven skal medvirke til, at myndighederne udarbejder naturplaner med konkrete mål. Loven skal desuden sikre, at forpligtelserne i EF fuglebeskyttelsesdirektivet og EF habitatdirektivet bliver gennemført.

Ved lovens administration skal der tages udgangspunkt i forsigtighedsprincippet ⁴

Mål med forslaget:

At loven dels sikrer de eksisterende naturværdier og dels forbedrer naturens vilkår i Danmark. Desuden skal loven fremhæve, at beskyttelse skal gå hånd i hånd med benyttelse, og at befolkningen skal have god og gratis adgang til hensynsfuld færden i naturen.

Forventet resultat af forslaget:

Vi vil få bedre og mere natur, blandt andet fordi loven bliver lettere at forstå og acceptere som et redskab til at sikre og forbedre naturen til glæde for hele befolkningen.

Bemærkninger:

Loven skal opbygges som en »kinesisisk æske«, der strækker sig fra beskyttelsen af de store sammenhængende naturområder og landskaber over naturtyperne til beskyttelsen af de enkelte plante- og dyrearter og deres levesteder.

Loven skal tage udgangspunkt i et rummeligt natursyn, som anerkender, at naturen findes over alt i vore omgivelser. Loven skal desuden lægge vægt på, at egentlige naturområder så vidt muligt bør være forbundet af hensyn til planter og dyrs spredningsmuligheder og af hensyn til rekreative muligheder.

Beskyttelse af naturen er i dag mere end nogensinde et internationalt anliggende. Store urørte naturområder og beskyttelse af trækkende eller strejfende dyrearter kræver beskyttelse på tværs af landegrænser.

Foto: Michael Stoltze

Skove nær byer beskytter grundvand og er populære udflugtsmål, som her i Jægersborg Dyrehave. Desværre mangler der bynære skove mange steder. Derfor skal loven bl.a. fremme skovrejsning.

2. Landskaber og fortidsminder

Landskaber af særlig skønhed, geologisk betydning, biologisk betydning, kulturhistorisk betydning eller værdi for friluftslivet er beskyttet mod råstofgravning, master, ledninger, vindmøller osv. samt støj-, lys- og lugtgener.

Et landskab er beskyttet, når det af myndighederne er registreret som beskyttet landskab, og ejerne er blevet informeret om beskyttelsens omfang og betydning.

Loven skal sikre, at der ikke bliver rejst skov i de områder, der i regionplanerne af landskabelige grunde er udpeget som minusområder for skov.

Der må ikke foretages ændring i tilstanden af fortidsminder. Alle registrerede fortidsminder, herunder fortidsminder, som ligger under terræn, er beskyttet.

På fortidsminder, og indenfor en afstand af tre meter fra dem, må der ikke foretages jordbehandling, gødes eller sprøjtes. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af arealet indenfor 100 meter fra fortidsminder.

Mål med forslaget:

At beskyttelse af værdifulde landskaber også bliver en vigtig del af loven, samt at beskyttelsen af fortidsminder bliver forbedret og udvidet til at omfatte alle registrerede fortidsminder.

Forventet resultat af forslaget:

Der bliver flere storslåede og fredfyldte landskaber, som er friholdt for ødelæggende eller generende råstofgravning, master, ledninger, vindmøller osv. samt støj-, lys- og lugtgener. Fortidsminder bliver effektivt beskyttet mod opløjning.

Bemærkninger:

Forslaget til landskabsbeskyttelse er en nyskabelse i den forstand, at der efter loven skal udarbejdes landskabsplaner med udpegnings af beskyttede landskaber. Beskyttelse af landskaber er nødvendig – landskabelige, geologiske og biologiske værdier og hensyn udgør en helhed og må derfor beskyttes som sådan.

Størstedelen af de lavvandede områder ved vore kyster bør være omfattet af landskabsbeskyttelsen for bl.a. at forhindre skæmmende kystsikring. Danmarks kyster skal som hovedregel have lov til at udvikle sig frit, idet kystsikring indskrænkes til steder, hvor der er vægtige samfundsmæssige hensyn at tage, som f.eks. ved havne og byer.

Myndighedernes udpegnings af beskyttede landskaber kan tage udgangspunkt i regionplanerne og gennemføres ved underretning af ejerne.

Hjemmelen til at sikre, at der ikke bliver rejst skov i de områder, der i regionplanerne af landskabelige grunde er udpeget som minusområder for skov, skal flyttes til naturbeskyttelsesloven. Hjemmelen findes i dag kun i en bekendtgørelse under landbrugsloven og gælder kun for landbrugsarealer. Hjemmelen bør gælde for alle minusområder, og den hører logisk hjemme under naturbeskyttelsesloven, som tager sig af landskabsbeskyttelse.

I dag er gravhøje efter loven beskyttet af en to meter bred zone, hvor man ikke må pløje. En del fortidsminder, bl.a. mange arkæologiske værdier under jorden, er ikke beskyttet i dag, selv om de er kendt og registreret. Mange arkæologiske værdier går derfor tabt, fordi ejere uforvarende kommer til at pløje dem i stykker. Af den grund skal loven ændres således, at alle kendte og registrerede fortidsminder (frit tilgængelige på internettet) er beskyttet mod jordbehandling, og at myndighederne skal underrette ejerne herom.

Foto: Michael Stoltze

Loven skal beskytte vore fortidsminder bedre.

Foto: Michael Stoltze

Danmarks forskelligartede og dynamiske kyster er enestående og landets største naturattraktion. Derfor skal loven sikre kysterne mod bebyggelse og unødvendig kystsikring.

3. Naturtyper

Skove, krat, overdrev, heder, klitter, strandbredder, klinger, ferskenge, strandenge, moser, sumpe, kilder, vandløb og søer er beskyttede, hvis deres areal alene eller tilsammen udgør mere end 1000 m².

Alle kilder og væld med vandføring året rundt er beskyttede uanset størrelse. Alle ikke regulerede vandløb uanset størrelse er beskyttede. Alle offentlige vandløb samt private vandløb bredere end én meter er beskyttede uanset, om de er regulerede eller ej. Private, regulerede vandløb på under én meters bredde er beskyttede, hvis de af myndighederne er udpeget som biologisk værdifulde.

Søer og vandhuller med åbne vandflader på mere end 100 m² er beskyttede.

Der må ikke anvendes gødning eller sprøjtemidler i eller omkring beskyttede naturområder, hegn, diger og grøftekanter. Desuden er etablering og vedligeholdelse af dræn samt jordbearbejdning som hovedregel ikke tilladt.

Grøftekanter skal sikres mod opløjning.

Et naturområde er beskyttet, hvis det hidtil har været omfattet af § 3, eller hvis det efter en konkret vurdering opfylder kriterierne.

Beskyttelsen træder i kraft, når naturområderne af myndighederne er registreret som beskyttede, og ejerne er blevet informeret om beskyttelsens omfang og betydning.

Mål med forslaget:

At skove, flere vandløb og alle naturområder ned til 1000 m² bliver omfattet af lovens beskyttelse. At de tilbageværende naturarealer i Danmark ikke bliver ødelagt af gødning, pesticider, jordbearbejdning og dræning.

Forventet resultat af forslaget:

Vi får flere små naturområder, flere små vandløb samt mere spændende skove og krat end i dag. Naturen bliver rigere og mere varieret, og vandet i naturområder bliver rigeligere og renere, fordi man fremover ikke må dræne og bruge gødning og pesticider i naturområder.

Bemærkninger:

I dag vokser beskyttede naturområder ud af beskyttelsen, hvis de på grund af manglende pleje eller tilførsel af næringsstoffer forandrer sig til krat, skov eller til natur uden de karakteristiske plantearter. Med ændringen af bestemmelsen om naturtyper vil områder ikke længere vokse sig ud af beskyttelse, fordi de udvikler sig til krat eller skov. Samtidig skal en generel pligt til at fastsætte mål for alle naturområder og en generel plejepligt (se punkt 13 og 14) sikre, at naturområder ikke vokser ud af beskyttelsen. Opgivne kulturarealer, der fremover udvikler sig til naturarealer, f.eks. i forbindelse med naturgenopretning og fredning, skal registreres og beskyttes.

Ved skov forstås fredskov samt områder, der er blevet til krat eller skov ved tilgroning.

Beskyttede områder skal værnes mod påvirkninger, som ødelægger naturen, for eksempel næringsstoffer, pesticider, dræning eller manglende naturpleje. Fremover bør beskyttet natur være beskyttet natur – man bør ikke lægge så stor vægt på, om beskyttet natur er eng, mose, hede, overdrev, krat, skov osv. Til gengæld må beskyttet natur ikke sprøjtes, gødes, drænes eller jordbearbejdes, med mindre

det undtagelsesvist sker som led i en målrettet indsats for at fremme eller sikre særlige naturværdier. I skov med vedproduktion kan eksisterende dræn også undtagelsesvist vedligeholdes.

Skovbruget reguleres af en særskilt lov om skovbrug.

Loven skal også gøre det obligatorisk med sprøjte- og gødningsfrie zoner på marker, som grænser op til natur, hvadenten det er levende hegn, diger, grøftekanter eller små naturpletter i det dyrkede land.

Vandløb, søer, vandhuller og veje skal sikres med mindst to meter brede dyrkningsfrie bræmmer, som man ikke må pløje op.

Der bør i forbindelse med vejledningen til loven laves konkrete, operationelle og let forståelige definitioner på de beskyttede naturtyper, og der skal være sikkerhed for, at definitionerne omfatter alle naturtyper, som er med i EF habitatdirektivet. Begrebet »overdrev« skal anvendes biologisk, dvs. som betegnelse for den tørre pendant til enge.

Foto: Bert Wiklund

Skov skal fremover være beskyttet af loven sammen med anden natur.

Foto: Michael Stoltze

Skov, der udnyttes blandet med let græsning og skovning, uden gødsning, sprøjtning og dræning, får en spændende og blomsterrig natur.

Foto: Bio foto

Kæmpebjørneklo og andre problematiske, indførte arter, der fortrænger vores vilde natur, skal bekæmpes.

4. Plante- og dyrearter og deres levesteder m.v.

Alle naturligt hjemmehørende arter af vildtlevende planter og dyr er beskyttede mod enhver form for efterstræbelse, der truer eller i væsentligt omfang reducerer arternes bestande nationalt, regionalt eller lokalt. Der kan dog indenfor rammerne af internationale aftaler fastsættes jagttid og reguleringsmulighed på visse dyrearter i henhold til bl.a. bekendtgørelse om jagt og vildtforvaltning med udgangspunkt i et biologisk og etisk forsigtighedsprincip.

Myndighederne skal sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for sårbare og truede plante- og dyrearter ved at fastsætte bestemmelser, der beskytter disse arters yngle- og levesteder.

Ministeren skal fastsætte bestemmelser om fredning af arter samt særlig beskyttelse af yngle- og levesteder for sårbare og truede arter.

Ministeren udarbejder forvaltningsplaner for sårbare og truede arter af hjemmehørende, vildtlevende planter og dyr.

Dyr af udenlandsk oprindelse samt dyr, der ikke er hjemmehørende arter, må ikke sættes ud i naturen. Tilsvarende må planter af udenlandsk oprindelse samt planter, der ikke er hjemmehørende arter, ikke udplantes eller udsås i naturen.

Plante- og dyrearter, der ved spredning fra oprindeligt vildtlevende bestande indvandrer eller genindvandrer til Danmark, skal accepteres i naturen.

Mål med forslaget:

At alle plante- og dyrearter i Danmark fremover bliver sikret mod efterstræbelse, der kan true bestandene, og at yngle- og levesteder sikres for truede og sårbare arter. Desuden at beskytte naturen mod flora- og faunaforurening⁵ samt at sikre accept af naturlig indvandring af arter.

Forventet resultat af forslaget:

Naturen bliver mere robust, fordi de sjældne og sårbare arter får bedre livsbetingelser. Udsatte og indslæbte planter og dyr, der truer vore naturlige økosystemer, vil blive bekæmpet. Elg, vildsvin og andre arter, der naturlig indvandrer til Danmark, bliver derimod modtaget som nye elementer i Danmarks natur, hvis de indvandrer.

Bemærkninger:

Bestandene af plante- og dyrearter svinger af naturlige årsager, og det skal der være plads til. De generelle bestemmelser om beskyttelse af landskaber, naturtyper, diger, hegn, vedvarende græsmarker osv. skal sikre, at Danmarks oprindeligt hjemmehørende arter af planter og dyr har gode livsvilkår.

Naturbeskyttelsesloven bør fremover også omfatte den generelle beskyttelse af pattedyr og fugle, der i dag er underlagt lov om jagt og vildtforvaltning. Alle artsfredninger og beskyttelsen af de fredede arters levesteder bør fremover samles i én bekendtgørelse under naturbeskyttelsesloven. Det er mere naturligt, og det vil forenkle lovgivningen.

Jagt på pattedyr og fugle reguleres af en særskilt lov om jagt.

En række sårbare og truede danske dyrearter er allerede omfattet af EF habitatdirektivets artikel 12. Derfor er Danmark i forvejen forpligtet til at frede disse arter og beskytte deres yngle- og rasteområder mod beskadigelse og ødelæggelse. De pågældende dyrearter er i dag fredede i Danmark, men nogle af arternes yngle- og rasteområder er fortsat ikke fyldestgørende beskyttede.

Forvaltningsplaner for sårbare og truede arter skal sigte på at forbedre arternes levesteder. En forvaltningsplan kan efter behov omfatte enten en enkelt art eller en gruppe arter.

Ministeren skal have hjemmel til at fastsætte bestemmelser, som gennemfører internationale forpligtelser, f.eks. bestemmelsen om »beskyttelse mod beskadigelse og ødelæggelse af yngle- og rasteområderne« for de dyrearter, der er opført på EF habitatdirektivets bilag IV.

Udenlandske arter og danske arter af udenlandsk oprindelse må ikke udsættes i naturen. Den gældende lov indeholder bestemmelse om forbud mod udsætning af fremmede arter. Denne bestemmelse udbygges med et forbud mod genetisk forurening af arterne, og der lægges op til, at udryddede danske arter som f.eks. vildsvin og elg skal accepteres i den danske fauna, hvis de genindvandrer. Undtagelsesvist kan uddøde hjemmehørende arter genindføres fra udlandet jævnfør Vildtforvaltningsrådets anbefalinger til ministeren.

Foto: Michael Stoltze a

Beskyttelse og fredning nytter. Vores nationalfugl svanen var næsten udryddet i Danmark først i det 20. århundrede. Men nu er den almindelig i hele landet.

Foto: Michael Stoltze

Sommerfuglen svalehale har lidt samme skæbne som storken i Danmark: Den er udryddet som følge af opdyrkning, dræning og gødskning af enge. Loven skal beskytte alle naturområder mod gødskning, sprøjtning og dræning, og loven skal sikre pleje og naturgenopretning, så bl.a. storken og svalehalen vender tilbage.

5. Diger, hegn og vedvarende græsmarker

Loven skal beskytte alle væsentlige og markante sten- og jorddiger, levende hegn og vedvarende græsmarker.

Sten- og jorddiger samt levende hegn må ikke gødes eller sprøjtes.

Vedvarende græsmarker er intensivt dyrkede områder med græs. De kan omlægges efter behov, men højst med syv års mellemrum. De kan overgå til enge eller overdrev på betingelse af, at jordbearbejdning, dræning, gødskning og brug af pesticider ophører.

Diger, levende hegn og vedvarende græsmarker er beskyttede, når de af myndighederne er registreret som beskyttede, og ejerne er blevet informeret om beskyttelsens omfang og betydning.

Mål med forslaget:

At bevaringsværdige levende hegn og vedvarende græsmarker bliver beskyttet, samt at diger og hegn bliver beskyttet mod gødskning og sprøjtning.

Forventet resultat af forslaget:

Vi får flere gamle, levende hegn med et rigt plante- og dyreliv, en mere rig natur på og omkring diger og gærder samt flere vedvarende græsmarker i landskabet.

Bemærkninger:

Sten- og jorddiger er allerede beskyttet, men levende hegn er ikke generelt beskyttet efter den gældende naturbeskyttelseslov. Mange levende hegn er af stor biologisk værdi som ledelinier og spredningskorridorer for de vilde dyr i det åbne land, ligesom levende hegn kan have stor landskabelig værdi. Sådanne hegn bør derfor som noget nyt registreres og omfattes af en generel beskyttelse. En mulighed for under visse omstændigheder at meddele dispensation vil give mulighed for at stille vilkår om etablering af et andet levende hegn, og dermed at tilgodese både driftshensyn og opretholdelsen af levende hegn i det åbne land.

Levende hegn giver landskabet karakter, og de er vigtige for planter og dyr. Men de kan uden videre fjernes i dag. Derfor skal smukke, bevaringsværdige hegn beskyttes af loven.

Vedvarende græsmarker er en nyskabelse i denne lovsammenhæng. Betegnelsen er en erstatning for og udvidelse af begrebet »kulturrenge«, der i dag bliver benyttet om en slags ferskeenge, der bliver anvendt til intensiv græsning eller græsproduktion. Administrativt har det vist sig u hensigtsmæssigt at administrere kulturrenge som en egentlig naturtype, da det i virkeligheden er intensivt udnyttede landbrugsarealer. Derfor skal loven i stedet operere med begrebet vedvarende græsmarker, som er placeret i samme kategori som kulturelementerne diger og levende hegn. Denne placering er mere logisk og gør administrationen af loven lettere. De vedvarende græsmarker skal beskyttes efter loven, fordi de ofte har stor landskabelig værdi og er væsentlige rasteområder for vandfugle og andre dyr. Desuden er de potentielle områder for naturgenopretning og af værdi for beskyttelsen af vandmiljøet.

6. Beskyttelseslinier

Strande

Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af strandbredder og andre kyststrækninger indenfor en afstand af 300 meter fra begyndelsen af den sammenhængende landvegetation.

Søer og åer

Der må omkring søer med en vandflade på mindst tre hektar samt omkring vandløb og åer ikke placeres byggeri, beplantning eller foretages varige ændringer i terrænet indenfor en afstand af 150 meter.

Skove

Der må omkring offentlige skove samt private skove over 20 hektar ikke placeres byggeri, campingvogne eller lignende indenfor en afstand af 300 meter.

Fortidsminder

Der må ikke foretages ændring i tilstanden af arealet indenfor 100 meter fra fortidsminder.

Kirker

Der må ikke opføres bebyggelse med en højde over 8,5 meter indenfor en afstand af 300 meter fra en kirke, med mindre kirken er omgivet af bymæssig bebyggelse i hele beskyttelseszonen.

Kvælstoffølsomme naturtyper

Der skal som noget nyt udlægges beskyttelseslinier omkring kvælstoffølsomme naturområder. Der må ikke udbringes eller udledes kvælstofforbindelser i et omfang, som alene eller i sammenhæng med andre udbringninger eller udledninger indebærer en be-

tydende negativ påvirkning af beskyttede naturtyper.

Mål med forslaget:

At supplere beskyttelsen af landskaber og natur ved at anvende beskyttelseslinier omkring kvælstoffølsomme naturtyper.

Forventet resultat af forslaget:

De oprindelige plante- og dyrearter i kvælstoffølsomme naturområder, f.eks. heder og højmoser, får det bedre og breder sig.

Bemærkninger:

Biologisk betingede beskyttelseslinier omkring kvælstoffølsomme naturtyper indføres som noget nyt. De øvrige bestemmelser er i det væsentligste uændrede i forhold til i dag. Dog er strandbeskyttelseslinien udvidet fra 100 til 300 meter som følge af de nye bekendtgørelser om strandbeskyttelse, der er trådt i kraft for de fleste amter og vil træde i kraft for alle amter med udgangen af 2003.

Hederne vokser til med græs pga. for store mængder ammoniak i luften. Derfor skal der være beskyttelseszoner omkring følsom natur.

Foto: Michael Stoltze

Hedelyng i blomst.

Foto: Ole Malling

7. Havet

Ministeren udlægger på søterritoriet havbeskyttelsesområder, hvor havets naturlige plante- og dyreliv, rev samt særegne undersøiske formationer beskyttes mod fiskeri, råstofindvinding og ødelæggende forstyrrelser.

Ministeren kan fastsætte regler om forbud mod erhvervs- og rekreativ udnyttelse af disse områder og andre beskyttelsesområder på søterritoriet.

Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af fortidsminder på havbunden. Vrag af skibe, der må antages at være mere end 100 år gamle, må ikke ændres eller fjernes.

Mål med forslaget:

At der bliver sikret betydelige havområder, hvor naturen kan udfolde sig frit, og fisk kan opformere sig i fred. At gamle vrag på havbunden bliver bedre beskyttet.

Forventet resultat af forslaget:

Havnaturen bliver spændende og varieret i en række nye havbeskyttelsesområder, hvor fisk og andre organismer bliver store og opformer sig uhindret. Gamle vrag og den natur, der er tilknyttet disse, vil ligge uforstyrret hen.

Bemærkninger:

Ministeren kan allerede efter gældende lov gennemføre fredninger på søterritoriet. I dag findes en række beskyttede havområder i form af vildtreservater, Ramsar-områder, jagt- og forstyrrelsesfri kerneområder og marine EF habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Der er for mange af områderne et stort geografisk overlap.

De forskellige beskyttelsesbegreber yder en individuel, men snæver beskyttelse rettet mod en enkelt art eller gruppe af arter.

Der er behov for flere beskyttelsesområder, en mere samlet beskyttelse af havnaturen og en fællesbetegnelse: »havbeskyttelsesområder«. I disse områder skal et helheds-naturhensyn være i højsædet. Havbeskyttelsesområderne er et marint supplement til de eksisterende jagt- og forstyrrelsesfri kerneområder. De skal tjene to formål: At beskytte den marine biologiske mangfoldighed og sikre gode opvækstbetingelser for fisk til glæde for fiskeriet i tilstødende havområder. Nogle af områderne kan få status som marine nationalparker.

De nye havbeskyttelsesområder i farvandene omkring Danmark skal foruden at være beskyttet mod fiskeri være beskyttet mod f.eks. råstofgravning og lignende aktiviteter, der forringer den biologiske mangfoldighed og fiskenes opvækstbetingelser.

Rekreativt fiskeri (lystfiskeri) og hensynsfuld jagt (men f.eks. ikke jagt fra motorbåd) kan tillades i de nye havbeskyttelsesområder, hvis det vurderes at være uden væsentlig negativ betydning for områdernes formål.

Vrag er både af stor kulturhistorisk og stor naturhistorisk betydning. Større vrag udgør værdifulde fristeder for havnaturen, men beskyttelsen efter gældende lov er utilstrækkelig. Derfor skal beskyttelsen skærpes.

Loven bør desuden udstikke rammerne for, at der i havmiljøet i øvrigt bliver taget betydelige hensyn til naturen i forbindelse med fiskeri, råstofindvinding, sejlads, fritidsaktiviteter og bygning af større anlæg på havet.

8. Byernes natur

Loven skal medvirke til at opretholde og skabe grundlag for byens natur, parker og grønne områder.

Myndighederne skal ved deres forvaltning af byernes natur lægge vægt på at sikre og forbedre livsbetingelserne for hjemmehørende, vildtlevende planter og dyr. Myndighederne skal tilstræbe, at der findes større offentligt tilgængelige grønne områder i byer indenfor en afstand på højst 10 minutters gang.

Mål med forslaget:

At sikre bybefolkningen god adgang til varierede, grønne, rekreative områder i byer og sikre livsbetingelser for hjemmehørende, vilde planter og dyr. At sikre grønne forbindelseslinier, herunder gang- og cykelstier, mellem områderne.

Forventet resultat af forslaget:

Naturen i byen bliver rigere, og der bliver flere og mere varierede grønne områder samt bedre mulighed for at opleve natur og færdes til fods og på cykel i grønne omgivelser.

Byernes grønne områder er af umådelig værdi. Loven skal være garant for, at byernes natur og grønne områder bliver bevaret og udbygget efter behov, så der er nem og hurtig adgang til grønne arealer for alle.

Bemærkninger:

Natur og grønne områder i byerne skal beskyttes og forbedres. På den måde sikres befolkningen naturoplevelser i nærområdet.

Det er netop i nærområdet, at danskerne og ikke mindst børn og unge får den daglige naturoplevelse. Et stigende antal dyrearter har indfundet sig i byerne. Her skal de have lov at være til glæde for byboerne.

I byernes parker og grønne områder er der som regel plads til, at hjemmehørende urter, buske og træer i højere grad end i dag kan få lov at passe sig selv, så der bliver gode livsbetingelser for bl.a. sommerfugle og fugle.

9. Adgang til naturen

Offentligheden har gratis og fri adgang til hensynsfuld færdsel og ophold i naturen. Af hensyn til følsomme plante- og dyrearter kan offentlighedens adgang til konkrete arealer dog begrænses i dele af året eller hele året.

Strande

Offentligheden har uhindret adgang til gående færdsel på alle strandbredder og kyststrækninger mellem daglig lavvandslinie og den sammenhængende landvegetation, samt til ridning i havstokken ved alle kyster.

Skove

Offentligheden har i private skove adgang til gående og cyklende færdsel ad eksisterende stier, til ridning på fællesveje og -stier samt til gående færdsel i umiddelbar nærhed af veje og stier. Offentligheden har i offentlige skove adgang til at gå, cykle eller ride ad eksisterende veje og stier samt til at færdes gående udenfor stier.

Udyrkede arealer

Udyrkede arealer omfatter brakmarker og åbne arealer, der ikke er i omdrift. Her har offentligheden adgang til gående færdsel.

Klitfredede arealer

Offentligheden har adgang til at gå i klitfredede arealer, med mindre myndighederne vurderer, at gående færdsel risikerer at udløse problematisk sandflugt.

Veje og stier

Veje og stier i det åbne land er åbne for offentlighedens færdsel til fods, på cykel og til hest. Veje og stier i det åbne land må ikke nedlægges uden tilladelse fra det pågældende amt. Rekreativt væsentlige og værdifulde veje og stier i skove må ikke nedlægges uden tilladelse fra myndighederne. Myndighederne kan fastsætte regler om etablering af alternative adgangsveje som vilkår for nedlæggelse.

Andre bestemmelser

Offentligheden har ikke ret til at tage ophold i nærheden af beboelses- eller driftsbygninger, hvis dette vil kunne genere privatlivets fred. Ministeren og myndighederne kan fastsætte henholdsvis generelle og individuelle bestemmelser herom.

Mål med forslaget:

At sikre og forbedre offentlighedens adgang til naturen.

Forventet resultat af forslaget:

Der bliver nem og god adgang til naturen, og adgangen bliver fortsat gratis. Eksisterende veje og stier bliver bevaret. Man kan frit færdes af veje og stier, og som noget nyt kan man gå i umiddelbar nærhed af veje og stier i private skove. Man kan ride flere steder i naturen.

Bemærkninger:

Vi beskytter natur til glæde for mennesker. Derfor skal befolkningen have god adgang til naturen. Hvis befolkningen har dårlige muligheder for at opleve naturen, bliver incitamentet til at beskytte naturen ringe. Befolkningen skal sikres adgang til frit at kunne færdes og opholde sig i naturen, men offentlighedens adgang må ikke ødelægge naturværdierne. Derfor skal der fortsat være mulighed for, at myndighederne af naturhensyn kan begrænse offentlig adgang til konkrete arealer.

Med udgangspunkt i Adgangsudvalgets betænkning fra 2001 ændres adgangen til private skove, så man kan gå i umiddelbar nærhed af veje og stier, der indføres lempeligere regler for ridning i naturen, og der indføres regler om, at man ikke uden videre må nedlægge stier og markveje.

Foto: Bert Wiklund

I naturen går vi ture, slapper af, leger, ser på planter og dyr, finder svampe og bær, plukker blomster, dyrker motion, går på jagt og meget mere. I fællesskab eller alene. Loven skal sikre masser af natur med god plads og god adgang. Det er garantien for, at mange kan færdes i naturen uden at den bliver overrendt.

Foto: Ole Malling

Naturen er populær. Danskerne besøger tilsammen naturen omkring 150 millioner gange hvert år. Loven skal sikre god adgang til hensynsfuld færdsel og ophold i naturen.

10. Fredning og ekspropriation

Stat, amter, kommuner og Danmarks Naturfredningsforening kan forelægge forslag om fredning for fredningsnævne.

På den årlige finanslov afsættes et beløb, som afholder statens andel af fredningserstatningerne.

Gennemførelse af fredninger skal særligt ske for at sikre eller genoprette natur- og kulturhistorisk værdifulde områder, for at imødegå trusler mod geologisk- og landskabeligt værdifulde områder samt for at sikre befolkningens muligheder for at færdes i naturen.

20

Gennemførelse af fredninger bør som udgangspunkt primært tages i anvendelse, når anvendelse af tidsubegrænsede bestemmelser er nødvendige, og indgåelse af aftaler til opfyldelse af det ønskede formål ikke synes mulige.

Miljøministeren kan ekspropriere ejendom i byzone, landzone eller sommerhusområder, når det er eneste mulighed for at opfylde lovens formål.

Mål med forslaget:

At bevare og forbedre muligheden for at gennemføre fredninger.

Forventet resultat af forslaget:

Der bliver flere og bedre naturområder, hvor naturen og offentlighedens adgang er sikret for fremtiden.

Bemærkninger:

Fredning er såvel det stærkeste som mest fleksible instrument til at beskytte et naturområde. Det lokale fredningsnævn kan således definere og fastsætte specifikke individuelle bestemmelser for et givent område. Efter fredningens gennemførelse har fredningsnævnet mulighed for at meddele dispensationer fra fredningsbestemmelserne, hvis det ikke er i modstrid med formålet med fredningen. Derved sikres samtidig en enestående fleksibilitet, der integrerer hensynene til både beskyttelse og benyttelse af området. Beskyttelse af naturen skal derfor fortsat kunne ske gennem det lokale fredningsnævns beslutning.

Som hidtil nedsættes et fredningsnævn for hvert amt bestående af en lokal dommer, et medlem udpeget af amtet og et medlem udpeget af den kommune, som et fredningsforslag omfatter.

Forslag om fredning bør fortsat kunne forelægges fredningsnævnet af de, der har interesse i og/eller forpligtelse til naturbeskyttelse - stat, amt, kommune og Danmarks Naturfredningsforening.

Gennemførelse eller afvisning af fredningssager bør som i dag kun kunne ske ved det lokale fredningsnævns og Naturklagenævnets beslutning.

Afholdelse af fredningserstatningen bør fortsat ske ud fra en vægtning af fredningens henholdsvis lokale, regionale og nationale betydning. For fredninger af national interesse, f.eks. til gennemførelse af internationale forpligtelser i EF habitat- og fuglebeskyttelsesområder, bør staten eksempelvis påtage sig hovedparten af eller hele erstatningsbyrden.

Som noget nyt skal erstatningen fremover afholdes af en selvstændig konto på finansloven svarende til afholdelsen af udgifterne under Naturforvaltningsudvalget (gældende lovs § 55 og 61), således at fredningserstatninger ikke fremover ubelejligt belaster de generelle budgetter.

Bestemmelserne om ministerens mulighed for ekspropriation (den gældende lovs § 60) udvides til også at omfatte byzone, da internationale forpligtelser ikke har retlig sammenhæng med den danske planlov og derfor også kan omfatte byzone.

Foto: Michael Stoltze

En fredning har sikret, at vandreklitten Råbjerg Mile aldrig er blevet tæmmet. Derfor er den i dag et betagende naturfænomen og en gigantisk legeplads for børn og voksne. Loven skal bane vejen for, at naturen flere steder kan udfolde sig frit.

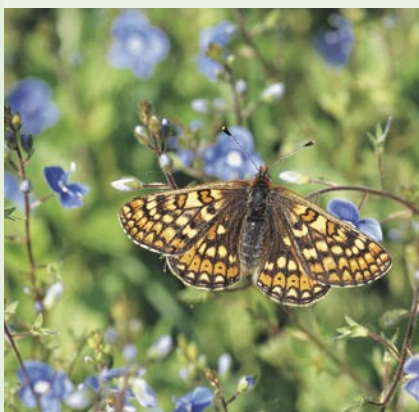

Foto: Michael Stoltze

Hedepletvingen er næsten uddød i Danmark. Fredninger og naturpleje holder liv i de sidste bestande, men det er for tidligt at sige, om artens fremtid i landet er sikret.

11. Etablering af store, sammenhængende naturområder og nationalparker

Ministeren udlægger med udgangspunkt i regionplanerne større sammenhængende naturområder, herunder nationalparker og vildtreservater.

Ministeren fastsætter regler om begrænsninger i erhvervsmæssig og rekreativ udnyttelse af disse områder for at beskytte naturhistoriske interesser.

Mål med forslaget:

At sikre store, sammenhængende naturområder.

Forventet resultat af forslaget:

Der bliver større og mere sammenhængende naturområder, hvoraf nogle bliver nationalparker. De vilde planter og dyr får bedre forhold, og der bliver bedre rekreative muligheder.

Bemærkninger:

Naturen i dagens Danmark består overvejende af isolerede »øer« af natur, og mange plante- og dyrearter har svært ved at sprede sig og overleve på langt sigt. Danmark har derfor brug for, at der bliver etableret store, sammenhængende naturområder, som kan sikre livsbetingelser for planter og dyr og være til glæde for mennesker. Nogle af områderne kan med fordel få status som nationalparker, hvis de har naturværdier af både national og international betydning.

Foto: Ole Malling

Mange naturområder er isolerede »øer« i det dyrkede land. Loven skal sikre større og mere sammenhængende naturområder.

Opdyrkning tæt på vandløb skaber problemer for både natur og vandmiljøet. Loven skal skabe meget bedre muligheder for at genoprette enge langs vandløb og søer.

Foto: Ole Malling

12. Anlæg og reklamer

Offentlige og private anlæg i det åbne land skal placeres og udformes således, at der i videst muligt omfang tages hensyn til de landskabelige, geologiske, biologiske og kulturhistoriske værdier.

Ministeren kan fastsætte regler om, at placering og udformning af nærmere angivne kategorier af offentlige og private anlæg skal godkendes af ministeren eller myndighederne.

I det åbne land og i skove må der ikke anbringes plakater, afbildninger, skilte, lysreklamer eller andre indretninger i reklame- og propagandaøjemed.

Mål med forslaget:

At hindre forstyrrende anlæg og reklamer i naturen.

Forventet resultat af forslaget:

Anlæg og reklamer vil forstyrre mindre i naturen.

Bemærkninger:

Bestemmelserne om, at ministeren kan fastsætte regler for placering af anlæg i det åbne land er svarende til den gældende lovs § 20. Private anlæg er dog tilføjet.

Bestemmelserne om, at der ikke må reklameres i det åbne land er svarende til den gældende lovs § 21, idet skove dog er tilføjet.

Loven skal beskytte mange flere værdifulde landskaber end i dag mod bl.a. master og vindmøller.

13. Naturpleje

Myndighederne skal ved lovens administration lægge særlig vægt på at sikre naturpleje af internationale naturbeskyttelsesområder, nationalparker, beskyttet natur (områder omfattet af lovens punkt 3) og fredede områder. Naturen skal sikres ved pleje i forhold til målsætningerne for de beskyttede områder. Der afsættes økonomiske midler årligt på finansloven til naturpleje.

Ministerens sikrer den fornødne pleje af naturen på statsligt ejede arealer. Myndighederne sikrer den fornødne pleje af naturen på øvrige offentligt ejede arealer, internationale naturbeskyttelsesområder, privatejet beskyttet natur og fredede arealer.

Myndigheder og private har pligt til at bekæmpe problematiske, ikke hjemmehørende plantearter, f.eks. kæmpebjørneklo, på egne naturarealer. Ministeren fastsætter regler herom.

Mål med forslaget:

At sikre en god naturpleje.

Forventet resultat af forslaget:

Kvaliteten af Danmarks oprindelige naturtyper vil blive opretholdt eller forøget, idet livsbetingelserne for planter og dyr vil blive bedre.

Bemærkninger:

Myndighederne skal sørge for naturpleje på offentlige arealer, beskyttet natur, i fredede områder, internationale naturbeskyttelsesområder og i nationalparker. Private skovejere og lodsejere skal kunne få hjælp til naturpleje fra det offentlige. De private lodsejere har til gengæld pligt til at fjerne bjørneklo og lignende problematiske arter, som ikke hører til i den danske natur.

14. Naturkvalitetsplaner og genopretning af natur

Der skal udarbejdes naturkvalitetsplaner med konkrete mål på både nationalt og regionalt niveau.

Ministeren nedsætter et Naturforvaltningsudvalg, der rådgiver ministeren om den nationale prioritering af naturpleje og naturgenopretning, retningslinier for udarbejdelse af naturkvalitetsplaner og konkrete projekter.

Ministeren udarbejder naturkvalitetsplaner for statsligt ejet natur.

De regionale myndigheder udarbejder naturkvalitetsplaner for øvrig offentligt ejet natur, privat-ejet natur og potentiel natur.

Ved lovens administration lægges særlig vægt på at skabe store sammenhængende naturområder, herunder nedbringelse af fragmenteringen af landskabet og barrierevirkninger for vildtlevende planter og dyr.

Ministeren fastsætter regler og vejledning om udarbejdelsen af naturkvalitetsplaner.

Der afsættes økonomiske midler årligt på finansloven til udarbejdelse af naturkvalitetsplaner og naturgenopretning. En del af midlerne afsættes til statslige opkøb og drift af ejendomme samt til drift af og erstatninger i forbindelse med ejendomme, der overgår til staten ved ekspropriative indgreb.

Mål med forslaget:

At forbedre naturbeskyttelse og naturgenopretning gennem en national og regional naturkvalitetsplanlægning.

Forventet resultat af forslaget:

Naturen får det bedre, fordi naturplejen og naturgenopretningen bliver styrket som følge af god planlægning med konkrete kvalitetsmål.

Bemærkninger:

Det eksisterende Naturforvaltningsudvalg, som er nedsat efter den gældende lovs § 61, opretholdes, men udvalgets virke udvides til også at omfatte arbejdet med de ny naturkvalitetsplaner.

Myndighederne skal således med jævne mellemrum lave planer med konkrete mål for arbejdet med natur, landskab og friluftsliv. Samtidig skal der opstilles klare mål for naturgenopretning, som blandt andet skal sikre bedre og mere sammenhængende natur.

Naturkvalitetsplaner skal indeholde konkrete målsætninger for alle beskyttede naturområder. Kvalitetsmålsætninger har med succes været anvendt for danske vandløb og mange danske søer gennem mange år. For at lette forvaltningen af de beskyttede naturområder på land er det vigtigt at fastsætte mål for områdernes beskyttelse eller udvikling. Man kan f.eks. have som mål, at et tilvokset overdrev plejes, så overdrevskarakteren med åbne områder og spredte buske og træer genskabes, eller man kan have som mål, at et

område skal have lov til at vokse til, så det bliver til krat og siden til urskovslignende naturskov.

I tilknytning til de generelt beskyttede naturområder skal myndighederne fremover registrere potentielle naturområder i Danmark. Det er arealer, som med fordel kan genoprettes til eng, mose, overdrev, hede, skov osv., og dermed på lang sigt sikre, at loven lever op til sine formålsbestemmelser. Registrering af potentielle naturområder kan ske som led i myndighedernes arbejde med naturkvalitetsplanlægning.

Statslige erhvervelser eller ekspropriation kan være den eneste farbare vej for at sikre et naturområde for eftertiden, sikre naturgenopretning eller sikre en god adgang for offentligheden. Derfor skal loven sikre, at der afsættes en tilpas beløbsramme på den årlige finanslov til disse formål.

Loven skal sikre og genoprette både vandløb og de enge, de hører sammen med.

15. Naturovervågning

Ministeren sørger for overvågning af naturens tilstand, herunder overvågning af forandringer i offentlighedens adgangsmuligheder til naturen. Ministeren fastsætter regler om myndighedernes udøvelse af overvågningen.

Der afsættes økonomiske midler årligt på finansloven til overvågning af naturens tilstand, herunder midler til den løbende vedligeholdelse af den nationale rødliste over planter og dyr i Danmark.

Mål med forslaget:

At naturens udvikling bliver dokumenteret.

Forventet resultat af forslaget:

Naturens udvikling bliver overvåget med så tilpas grundighed, at man kan dokumentere virkninger af naturbeskyttelsesindsatsen og opfange væsentlige forandringer i naturen.

Bemærkninger:

Staten og amterne skal løbende overvåge "naturens tilstand", så vi opdager uønskede forandringer og kan sætte ind de rette steder, når og hvis det er nødvendigt.

Danmark bør løbende vedligeholde en »rødliste« som grundlag for administrationen af lovens bestemmelser om beskyttelse af truede arter, jævnfør punkt 4. Rødlisten bør tage udgangspunkt i IUCN's definitioner.

Ministeren bør kunne fastsætte regler for den praktiske fordeling af ansvaret for overvågningen mellem centrale og decentrale myndigheder.

16. Dispensation, klageadgang og klagebehandling

Dispensation kan kun gives af ministeren eller regionale myndigheder, hvis en dispensation ikke er i modstrid med lovens formål. Ministeren fastsætter nærmere bestemmelser om mulighederne for dispensation og fordelingen af dispensationsbeføjelserne mellem stat og amter.

Afgørelser kan påklages til Naturklagenævnet af myndigheder, berørte ejere og lokale organisationer samt landsdækkende organisationer med virke, der relaterer til lovens formål.

Fredningsnævn og Naturklagenævnet kan meddele dispensation fra fredninger, når det ansøgte ikke er i modstrid med fredningens formål. Afgørelser kan påklages til det pågældende fredningsnævn og Naturklagenævnet af myndigheder, ejere og landsdækkende organisationer med virke, der er relateret til fredningens formål.

Mål med forslaget:

At opretholde den hidtidige praksis omkring dispensations- og klagemuligheder.

Forventet resultat af forslaget:

Den hidtidige praksis omkring dispensationer og klager fortsætter.

Bemærkninger:

Den nuværende praksis omkring dispensation og klage fungerer godt. Den bør ikke ændres.

Noter og ordforklaringer

1. Natur (af latin natura = fødsel) er det, der kommer af sig selv i modsætning til kultur, der er det menneskeskabte. Naturen er til stede næsten over alt som det, der kommer af sig selv. Men naturen er altid mere eller mindre kulturpåvirket. Kulturpåvirkningen kan skade naturen voldsomt, men kan også gavne naturen, eller ligefrem være naturens forudsætning – f.eks. når græssende kreaturer vedligeholder enge og overdrev.

2. Wilhelm-udvalget blev nedsat af regeringen i 2000 med henblik på at udarbejde et grundlag for en national handlingsplan for biologisk mangfoldighed og naturbeskyttelse. Udvalget havde den tidligere konservative industriminister Nils Wilhelm som formand, deraf navnet. Det havde 34 medlemmer samt en observatør. Medlemmerne repræsenterede De Danske Landboforeninger, Dansk Familielandbrug, Danmarks Naturfredningsforening, Landsforeningen Økologisk Jordbrug, Danmarks Fiskeriforening, Dansk Skovforening, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Sportsfiskerforbund, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, WWF-verdensnaturfonden, Amdsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening, Fødevareministeriet, Trafikministeriet, Finansministeriet, Økonomiministeriet, Miljøministeriet ved Miljøstyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen, Landsplanafdelingen, Danmarks Fiskeriundersøgelser, Forskningscenter for Skov- og Landskab, Danmarks Jordbrugsforskning, Danmarks Miljøundersøgelser, Københavns Universitet og Nationalmuseet. Naturrådet havde observatørstatus. Udvalget afgav sin rapport »En rig natur i et rigt samfund« til regeringen i august 2001. Rapporten indeholder udvalgets anbefalinger på naturområdet på baggrund af et omfattende udredningsarbejde.

3. Beskytte. At passe på noget og være opmærksom.

Man beskytter et landskab ved bl.a. at forhindre anlæg, byggeri og råstofindgreb, der ødelægger oplevelsen af et smukt landskab.

Man beskytter en naturtype ved at sikre, at betingelserne for naturtypen er til stede. Hvis naturtypen er en eng eller et overdrev vil betingelsen f.eks. være græsning, mens forudsætningen for at en mose er beskyttet er høj vandstand.

Man beskytter en art ved at forhindre efterstræbelse og sikre gode ynglemuligheder

4. Forsigtighedsprincippet. Princip, der går ud på, at "hvor der er trusler om alvorlige eller irreversible skader, skal mangel på fuld videnskabelig vished ikke bruges som begrundelse for at udsætte omkostningseffektive foranstaltninger for at undgå miljøødelæggelser". Princippet skal forhindre, at mennesker, miljø og natur udsættes for en påvirkning, hvis mulige skadevirkning ikke er fuldt klarlagt. EU benytter princippet.

5. Flora- og faunaforening er en betegnelse, der anvendes, når fremmedartede planter eller dyr, der ikke hører naturligt hjemme i et økosystem, etablerer sig og fortrænger de oprindelige. Bjørneklo og mink er eksempler på henholdsvis flora- og faunaforening i den danske natur.